

BIM Atzeneta del Maestrat

Època XI N° 6 - abril/juny 2018

Des de ca la Vila

La AODL informa

A Atzeneta cal saber

El Aplec de Penyagolosa

Gent d'ací

Ens conten des del Col.legi

Medi Ambient

Des de la UJI

Atzeneta Antiga

Les associacions parlen

Col.laboracions

El temps i la Meteo a Atzeneta

ATZENETA, CATIFA ROJA PER A ACOLLIR EL CAMPIONAT DEL MÓN DE TRAIL RUNNING

ESCLAT DE JOVENTUT A LES SEUES FESTES

Agenda

HORARIS

AJUNTAMENT

De dilluns a divendres de 9 h a 14 h.

Dissabte de 9h a 13 h.

www.atzenetadelmaestrat.es

Facebook: Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat

ESCOBRERIES

A partir de les 20 h.

RECOLLIDA D'OBJECTES VOLUMINOSOS

El quart dimecres de cada mes.

CEMENTERI

Tots els diumenges (hivern de 15 h a 17 h i estiu de 16 h a 18 h).

ALTRES SERVEIS A L'AJUNTAMENT

TREBALLADORA SOCIAL I PSICÒLOGA

Dilluns de 10'30 h a 14 h al CSP.

ARQUITECTA MUNICIPAL

Dimarts de 10 h a 14 h a l'ajuntament.

VETERINARI

Dimecres de 10 h a 11 h a l'ajuntament.

NOTARI

Dijous cada 15 dies a l'ajuntament.

DEPENDENCIA

A partir de les 10 h, els dies prefixats, al CSP.

TELÈFONS D'INTERÉS

AJUNTAMENT 964 37 00 18

CENTRE SOCIAL POLIVALENT (CSP) 964 37 09 19

CENTRE DE SALUT 964 37 05 43

GUÀRDIES 698 614 472

FARMÀCIA 964 37 00 54

COL-LEGI PÚBLIC 964 73 82 50

BANKIA 964 37 00 53

BBVA 629 005 298

BANTIERRA 964 37 01 64

GUÀRDIA CIVIL 964 37 00 63 062

CASA ABADIA 964 37 03 36

EXTENSIÓ AGRÀRIA 964 39 96 90

AUTOS HICID 964 20 01 22

EMERGÈNCIES 112

INFORMACIÓ 012

HOSPITAL GENERAL 964 72 65 00

HOSPITAL PROVINCIAL 964 35 97 00

HORARI D'AUTOBUSOS

ATZENETA-L'ALCORA-CASTELLÓ

ATZENETA

Eixida 6'30 h

L'ALCORA

Arribada 7'30 h
Eixida 7'35 h

CASTELLÓ

Arribada 8'00 h
Eixida 18'00 h

ATZENETA

Arribada 19'30 h

VISTABELLA-ATZENETA-CASTELLÓ

VISTABELLA

Eixida 6'00 h

ATZENETA

Arribada 6'50 h
Eixida 7'00 h

CASTELLÓ

Arribada 8'30 h
Eixida 15'30 h

ATZENETA

Arribada 16'50 h
Eixida 17'00 h

VISTABELLA

Arribada 18'00 h

Edició: Ajuntament d'Atzeneta

Coordinació: www.teescribолоquequieras.com

Impressió: Paperam Impressions

Disseny: Juan Gil

La gent que fem aquest BIM volem que estiga obert al major nombre d'opinions. Tot aquell que vulga col.laborar, de qualsevol manera, ens ho pot fer arribar a l'ajuntament o a l'adreça electrònica bimatzeneta@gmail.com.

Col·laboracions, incloses les fotogràfiques, d'aquest número:

Associació d'ames de casa (Tere Vayá), CRA Pen-yagolosa, Jaime Casanova, Melchor Rovira, Jaume Gil Saura, Carmen Monfort, Carmen Rovira Monfort, Lydia Pitarch, Paco Esteller, Pilar Ferreres, Miguel Ángel Moliner, Vero Albado, Ricardo Badenes Bertrán, Paco Usó, Pablo Hernandorena, Leonardo Gil, Lucía Bellés.

La suor el nostre de cada juliol

Menys d'un any per a les pròximes municipals i l'escenari polític espanyol presenta un índex de volatilitat propi dels valors borsaris més febles. No es recorda una època tan crispada, confrontada i bruta, amb el "populacho" mig oblidat, com d'ordinari en la Història, davant el baluern de les canonades que s'entrecreuen totes les faccions.

Clar que la política municipal, en particular la dels municipis modestos com Atzeneta, roman una miqueta al marge dels bombardejos dels seus germans majors i el poble els agraim que vagen al nostre, que és per al que han sigut escollits. El dia en el qual la política deixi de tenir el ressò que ara li presten els mitjans de comunicació, el dia en el qual l'anonimat presidisca les accions i reaccions d'una professió com una altra, el dia en què la seua notorietat no aparega en les plaques inaugurals de ponts o centres de salut i en elles es reflectisquen els dels enginyers o dels arquitectes, el dia en què els periòdics no il·lustren notícies amb les efígies dels alcaldes, dels presents, dels congressistes, repetits fins a la nàusea, aqueix dia... la raça humana s'haurà extingit sense possibilitat de rèplica perquè polítics i protagonisme són un matrimoni sense llei de divorci que els desunisca.

Però l'assumpte és que va sent quasi agost, que les calors de juliol ens fan enyorar la bonança de maig, replet de dies amables per a la pell, amb el sol fent equilibris entre la màniga curta i la jaqueteta de llana. I amb agost arribarà la paràlisi administrativa de tots els estius i emergirà el sapiens lúdic i vacacional que tot ho envaeix, el que rellança els espais turístics, el que dota als municipis diminuts d'una aparença de superpoblació efímera que cessarà amb prou faenes quan setembre obsequie amb aqueixos capvespres de llum malaltissa, tan característics del mes. I aqueixa Espanya buida que va glossar Sergio del Molino en el seu assaig acabarà amb qualsevol besllum de miratge d'agost.

Però no anticipem la tristesa serena de les sol·lituds consumades, impera juliol i correspon predisposarse per a les festes majors. L'entrenament de les Festes de la Joventut, in crescendo any rere any, consolidades com "avanzadilla" estiuenca i equilibrades en actes i durada, ha servit per a testar que per a la festa sempre hi ha espai i temps, que som éssers lúdics per

naturalesa, que amb creativitat, entusiasme i constància es poden programar uns dies rupturistes amb el tedi de la inèrcia i que una Comissió de Festes com el Garito de Tonet, mancomunada per l'amistat "pandillera", suposa un extra de "desenfrenament" que impregna l'ambient i contagia a qui ja no tenen vint anys.

Permeta-se'm apel·lar a la nostàlgia dels anys per a evocar aquelles festes patronals, tantes edicions, en els quals una olla exercia com a comissió de festes i dotava a agost amb un plus d'un colorit i una implicació de pàtria xica que segueix sent motiu de conversa entre els seus integrants quan les cerveses sumen més de tres i la calor demana una cinquena.

No sembla refutable l'apuntar que les festes patronals han perdut puixança, però no solament per l'assumpció de les responsabilitats organitzatives per part dels consistoris, sinó també per un debilitament de l'economia i per una evolució en els gustos i els usos del lúdic.

I per la demografia, perquè les colles han perdut el grossor humà per a fer-se càrrec en solitari de tanta complexitat com suposen unes festes. Encara que excepcions al nombrós hi ha hagut i qui subscriu va formar part d'una comissió en la qual una desena suposa una xifra fins i tot exagerada per a quantificar-la. Si ha nevat vegades des d'aquell any...

I si es va poder llavors, també hauria de poder-se ara. No pretén ser esta una crida a la recuperació de les comissions (açò ha de fluir des de l'espontaneïtat), més aviat un exorcisme de la nostàlgia sabent que els temps no solament canvien, sinó que ens canvien.

Benvingut, estiu, un més a la col·lecció de suors sedimentades.

Des de ca la vila

PLE DE L'AJUNTAMENT SESSIÓ ORDINÀRIA CELEBRADA EL 11 DE MAIG

Assistents: Alcalde: Santiago Agustina Segarra.

Tinents Alcaldes: Aarón Agut Medall, Consuelo Bertran Porcar.

Regidors: Leonardo Gil Bertran, José Barberà Centelles, Francisco Centelles Escrig, Mª Inmaculada Jiménez Escrig.

Excusen assistència: César Marín Fabra, Norma Escrig Broch.

Secretari: Félix Ángel Roche López.

A continuació s'exposa una síntesi del Ple Municipal celebrat l'11 de maig. Si algú te interès a conèixer l'acta en la seua integritat, està a la seua disposició en les dependències municipals prèvia petició o a través de l'enllaç:
<https://atzenetadelmaestrat.sedelectronica.es/board>

1º - LECTURA I APROVACIÓ DE L'ACTA DE LA SESSIÓ ANTERIOR.

2º- RATIFICACIÓ DECRET SOBRE SOL·LICITUD DE SUBVENCIÓ PER A LA REPARACIÓ DE LA FUSTERIA I DEL MOBILIARI DE LA LLAR DEL JUBILAT D'ATZENETA DEL MAESTRAT.

3º - RATIFICACIÓ DECRET SOBRE SOL·LICITUD DE SUBVENCIÓ PER A LES III JORNADES DE MEMÒRIA HISTÒRICA D'ATZENETA DEL MAESTRAT.

4ª - RATIFICACIÓ DECRET SOBRE SOL·LICITUD DE SUBVENCIÓ A LA CONSELLERIA D'EDUCACIÓ, INVESTIGACIÓ, CULTURA I ESPORT PER AL FOMENT DEL VALENCIÀ, EXERCICI 2018.

El pressupost ascendeix a un total de 3.750,00 euros (IVA inclòs) amb el següent desglossament per programes:

Programa A: Retolacions i senyalització	1.500,00 €
Programa E: Activitats culturals	750,00 €
Programa H: Clàusules socials	500,00 €
Programa I: Ús del valencià en xarxes socials	1.000,00 €

5º - RATIFICACIÓ DECRET SOBRE SOL·LICITUD DE SUBVENCIÓ PER AL PROGRAMA "EMERGE" (EPAMER) EXERCICI 2018.

La quantia total de la subvenció és de 66.347,66€, i permetrà la contractació de dues brigades (composades cadascuna per un capatàs i tres peons) per a la realització d'accions previstes en plans o procediments d'emergència en l'àmbit forestal.

6º- RATIFICACIÓ DECRET SOBRE SOLICITUD DE SUBVENCIÓ PER AL PROGRAMA EMCUJU. EXERCICI 2018.

En el marc del Sistema Nacional de Garantia Juvenil, dintre del programa d'incentius a la contractació de persones joves per entitats locals, se sol·liciten dues subvencions al SERVEF per als programes EMCUJU i EMPUJU, que permetran la contractació de dues persones joves durant un any.

7º- REVISIÓ ANUAL DEL PADRÓ MUNICIPAL D'HABITANTS A 1 DE GENER DE 2018

Aprovar la revisió del padró municipal d'habitants amb data de referència 1 de gener de 2018, formalitzant les actuacions dutes a terme durant l'exercici 2017, conforme al següent resum numèric:

Conceptes	Total	Homes	Dones
Població del municipi a 01/01/2017	1290	657	633
Altes des de 01/01/2017 a 01/01/2018	65	25	40
Baixes des de 01/01/2016 a 01/01/2018	84	38	46
Població del municipi a 01/01/2018	1271	644	627

8º- APROVACIÓ DEFINITIVA DELS ESTATUTS DE LA MANCOMUNITAT DE PENYAGOLOSA-POBLES DEL NORD.

L'alcaldia informa:

- Sobre l'obra del Campanar, que serà promotora l'Església i l'Ajuntament li prestarà recolzament burocràtic:

1. Es redactarà un nou projecte de l'obra, més reduït i adequat amb la convocatòria de la subvenció a demanar.

2. La proposta de la Parròquia és finançar l'obra a tres bandes: amb la subvenció a concedir, d'uns 36.000 a 40.000 euros; amb una aportació municipal d'uns 20.000 euros, més honoraris del Projecte i Direcció de l'Obra; i la resta seria aportat per la Parròquia i el Bisbat. Aquest cofinançament es justifica amb que, tot i que el Campanar és titularitat de l'Església, socialment es considera part del poble i forma part de la seua imatge.

3. En una segona fase es pretén sol·licitar l'arranjament dels exteriors.

4. El projecte complet ha sigut remés a l'Ajuntament per correu electrònic, però no ha sigut imprès per tenir una extensió d'unes 400 pàgines. No obstant, el Sr. Rector ha realitzat un resum del finançament, que es pot facilitar a qui ho demane, estant aquest també signat per l Bisbat.

Per tant, només falta ajustar les quantitats inicials i finals una vegada adjudicada l'obra, tenint en compte la subvenció concedida.

- S'estan duent a terme gestions per a adquirir una furgoneta en renting, atès que alguns dels vehicles de l'Ajuntament necessiten renovar-se per la seua antiguitat, i resulten necessaris per a la prestació dels serveis municipals. S'informarà en quan es dispose de la proposta.

- Pel que fa a les brigades forestals que presten serveis al municipi durant 6 mesos, l'Ajuntament dóna publicitat perquè les persones interessades porten el seu currículum i participen en el procés de selecció. No obstant, l'Ajuntament només participa en la recollida de les candidatures, sent una empresa externa la que s'encarrega de la totalitat del procés de selecció i contractació dels/les treballadors/es.

- S'ha renovat el contracte de manteniment de la planta fotovoltaica, reduint-se uns 6.000 euros, i s'espera que amb les negociacions amb tots/es els/les propietaris/es l'empresa s'augmente aquesta reducció.

- Donar les gràcies als/les organitzadors/es de les Jornades d'Onomàstica, en especial a Jesús Bernat.

- Sobre l'Escola Infantil, informa que l'Inspector realitzarà l'informe favorable de l'aula, necessari per a la seua possible contractació i finançament de l'obra per la Conselleria.

Finalment, s'obri el torn de precs i preguntes. Pel Sr. Regidor D. José Barberà es pregunta sobre la licitació de l'Obra del Dipòsit, contestant el Sr. Alcalde que sí que ha sigut licitada, però que la possible empresa adjudicatària ha dut a terme una baixa temerària i tornaran a licitar-ho de nou, estant en aquests moments en període d'al·legacions.

L'AODL informa

Què són les agències de col·locació?

Poden ser entitats públiques o privades que actuen en la intermediació laboral, és a dir proporcionen als treballadors/es una ocupació adequada a les seues característiques i faciliten a les empreses trobar a les persones més apropiades als seus requeriments i necessitats.

A més, poden desenvolupar activitats relacionades amb la recerca d'ocupació: orientació, intermediació, informació professional, selecció de personal.

Amb caràcter general les agències de col·locació han de:

- Respectar la intimitat i dignitat dels treballadors/es en el tractament de les seues dades.
- Garantir la gratuïtat de la seua actuació per la prestació de serveis.
- Complir els principis d'igualtat i no discriminació en l'accés a l'ocupació.
- Complir amb les normes d'accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.
- Vetlar per a evitar la discriminació tant directa com indirecta en l'accés a l'ocupació.
- Fer constar en el desenvolupament de les seues activitats la condició d'autoritzada i el número d'autorització en tot lloc on figura el seu nom.
- Vetlar per la correcta relació entre les característiques dels llocs de treball ofertats i el perfil acadèmic o professional requerit.

I què són les empreses de recol·locació?

Les empreses de recol·locació són agències de col·locació especialitzades l'activitat de les quals consisteix en la recol·locació dels treballadors que resulten excedents en processos de reestructuració empresarial, quan aquella haguera sigut establida o acordada.

Les Agències de col·locació que tenim més a prop del municipi d'Atzeneta del Maestrat les podeu trobar als Centres CEDES de la Diputació ubicats als municipis de Albocàsser, Llucena i Vall d'Alba.

A continuació us deixem un enllaç on podeu trobar les diferents Agències existents:

<http://www.servef.gva.es/relacion-de-agencias-autorizadas>

L'AODL
Pilar Ferreres Garcia

Cal estalviar aigua

Amb motiu de la sequera dels últims anys i tenint en compte que les reserves d'aigua existents al Pou del Mollón han baixat considerablement, passant d'extreure 720 m³ al dia en 2017, als 480 m³ diaris actuals (un 33% menys), des de l'Ajuntament volem proposar un seguit de recomanacions destinades a l'estalvi d'aigua que permeten conservar al màxim les reserves existents, amb l'objectiu de retardar l'aplicació d'altres mesures de restricció en cas de continuar amb les actuals condicions meteorològiques. Les recomanacions són les següents:

- Tanca l'aixeta mentre et raspalles les dents o t'afaites (Estalvies 10 litres d'aigua setmanals)
- Dutxa't en lloc de banyar-te (Estalvies 40 litres al dia)
- Utilitza el rentaplats i la rentadora només quan estiguin plens per optimitzar el seu consum. Fes ús dels programes ECO.
- És preferible utilitzar el rentaplats en lloc de rentar els plats a mà. Si decideixes rentar-los a mà, és millor ensabonar-los i aclarir-los omplint la cubeta, que deixant córrer l'aigua de l'aixeta. (Això consumeix uns 400 litres setmanals)
- Repara les avaries en aixetes i canonades. (Una aixeta que degota, perd uns 30 litres diaris)
- Redueix el reg de plantes i jardins: Selecciona espècies que consumeixin poca aigua, fa servir sistemes de reg per degoteig. Si regues en hores tardanes evitaràs fins a un 10% de pèrdua d'aigua per evaporació.
- Aplica dispositius d'estalvi d'aigua en aixetes, dutxes i cisternes. (Ruixadors eficients i sistemes de descàrrega parcial d'aigua)
- Si vas a absentar-te del teu domicili, tanca la clau de pas de l'aigua.
- Renta el cotxe preferiblement amb cubeta i esponja, o en un safareig automàtic, en lloc de fer-ho amb la mànega. Això consumeix fins a un 50% menys d'aigua.
- Ensenya als menuts a no malgastar l'aigua fent un ús responsable.
- Comunica immediatament a l'Ajuntament si detectes alguna fuga.
- L' aigua potable està prohibit usar-la per a reg agrícola.

A Atzeneta cal saber

Camins de Penyagolosa

La Diputació va voler reconèixer la labor de voluntaris i col·laboradors de Camins de Penyagolosa en la promoció del patrimoni provincial en un acte celebrat a aquest efecte el dia 8 de juny en l'Espai Cultural Obert dels Aules.

En el seu transcurs, Vicent Sales, diputat de Cultura, va posar de manifest l'encomiable tasca que van exercir els voluntaris en aquesta activitat. Per açò, s'ha volgut premiar el treball desinteressat que estan duent a terme per divulgar i posar en valor la riquesa del patrimoni dels seus pobles entre els quals es troba Atzeneta del Maestrat.

Són prop d'un centenar de voluntaris els que han estat arreplegant signatures a favor de la candidatura i organitzant diferents activitats que han recaptat un notable èxit de participació. En representació de la localitat van assistir Arturo Monfort i Santiago Agustina i Consuelo Bertrán, que van

arreplegar els reconeixements del Govern Provincial a la labor efectuada per a la dinamització patrimonial i publicitària d'una iniciativa que aspira a ser Patrimoni de la Unesco.

Prohíbides les cremes agrícoles

La Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural recorda que DES DE L'1 DE JUNY FINS AL 16 D'OCTUBRE", ambdós inclosos, queden prohibides les cremes agrícoles a menys de 500 metres de terrenys forestals a la Comunitat Valenciana.

Nit de cinema

El dissabte 23 de juny va tenir lloc una sessió de cinema en la plaça Major amb la projecció de la pel·lícula "La vuelta al mundo en 80 días". La recuperació d'aquest esdeveniment tan estiuenc transportarà als no tan joves a principis de la dècada dels 80 quan en el pati de l'antic col·legi, en l'av. Castelló, es projectaven també pel·lícules a l'aire lliure. Títols com a "Tiburón", "Terremoto", "Otra vez al ataque, dobermans" i un manoll més que molts recordaran, van fer d'un cinema que encara no estava tan a l'abast del dia a dia com en el present un record d'estiu imperible.

Aplec de la tercera edat

La Llar del Jubilats d'Atzeneta va organitzar el desplaçament a l'Aplec de la Tercera Edat que en aquesta edició va tenir lloc a Vilanova d'Alcolea. Una representació de la tercera edat d'Atzeneta va omplir l'autobús i va contribuir a l'èxit multitudinari de la jornada.

Portada Llibret de Festes

Laura González Gimeno ha resultat la guanyadora del concurs de portades per al Llibret de Festes convocat per l'ajuntament després d'obtenir el major nombre de vots populars i del jurat. Enhorabona.

Jordi Monferrer campió d'Espanya Sub 20

El jove corredor atzenetí Jordi Monferrer Marín es va proclamar el matí del 12 de maig campió d' Espanya de trail, al guanyar la cursa de la seua cate-

goria celebrada a Vistabella del Maestrat, un triomf més que afegir a la llarga llista dels ja acumulats.

Tallagespa

Ens volem fer ressó de l'agraïment de la U.D. Atzeneta cap a l'ajuntament per l'adquisició d'una nova màquina per a tallar la gespa i poder mantindre el Porrejat en magnífiques condicions.

Taller de pedagogia infantil

El nostre CSP va albergar el 17 d'abril un taller familiar que sota el sistema de pedagogia Montessori, basat en l'autonomia i la llibertat del xiquet des del respecte, va impartir la pedagoga especialista Balma Tellols.

Una desena de xiquets i xiquetes d'entre 15 i 36 mesos van gaudir de les bones vibracions que ofereix el mètode.

La MIM i Atzeneta

El club ciclista At-Zenet va ser l'encarregat de dur a terme les tasques d'organització del punt de control de dos dels avituallaments de la Penyalgosa Trailse, en concret de la MIM, els del mas de Pau i la Lloma Bernat, donant força, aigua, sals minerals i ànims a tots eixos valents que van fer la carrera el dia 12 de maig, amb un temps agraït, tal vegada amb un punt de caloreta que va exigir les màximes prestacions orgàniques als corredors.

La bona salut del clubs esportius de la nostra localitat va quedar palesa eixe dia 12 de maig amb la multiplicació de fronts organitzatius.

Contacontes

El dissabte 21 d'abril, per a commemorar el dia del llibre, va tindre lloc davant de la llar dels jubilats un contacontes interpretat per la companyia teatral L'Esglai.

I també el diumenge 27 de maig va tindre lloc una nova sessió de del Cicle de Contacontes. En aquesta ocasió ens va visitar la companyia LA TROUPE MALABO per representar-nos l'espectacle "Contes màgics", on les històries es van intercalar amb trucs de màgia i van fer les delícies dels mes menuts.

Taller de reciclatge a la unitat de respir

Les usuàries i usuaris de la nostra Unitat de Respir van poder gaudir a final de juny de les activitats promogudes per un taller de reciclatge a la vegada informatiu i pràctic que ha ficat damunt la taula la necessitat de reciclar per afavorir el medi ambient.

Com de costum, l'interés i la participació dels usuaris ha estat intensa.

Escape Room a la biblioteca

El dimarts 3 de juliol a les és va celebrar una nova activitat dins del programa "Anigmàti-K", dirigit a alumnes de 1r, 2n i 3r d'ESO. Una activitat que busca l'estimulació de les capacitats deductives dels usuaris en un contexte lúdic i competitiu.

Monòlegs al carrer

L'estiu és una època propícia per a activitats a l'aire lliure. El Casal Popular d'Atzeneta del Maestrat va organitzar una primera activitat en aquest període estival. El passat dissabte 7 de juliol a les 23:00 va tindre lloc l'actuació del monologuista Cesar Monzonís, que va representar el seu espectacle "L'emigrant perdut de Benimassot". Tot un esclat d'humor intel·ligent al servei del somriure.

Azteneta punt de control del campionat del mon de Trail

Per il·lustrar verbalment l'esdeveniment, hem volgut reproduir des de aquest BIM l'escrit recopilatori que el Club de Muntanya At-Zenet ha elaborat al seu propòsit. D'aquesta manera som més fidels al trasllat de les emocions del membres del club sense que el caire del redactor les poguera difuminar. Tot un honor que el poble haja acollit el pas d'aquests esportistes d'elit.

Hola a tots/es.

Després de la ressaca d'aquest cap de setmana intens tant en l'àmbit de treball com a esportiu que va començar divendres 11 de maig a les 4 de la vesprada fins dissabte 12 al migdia, és moment de girar la vista enrere i reflexionar el que hem viscut. Primer de tot, dir que açò no haguera sigut possible sense la col·laboració de moltes persones:

- La dels voluntaris del nostre Club CDM AT-Zenet, en el gran treball de muntatge de la zona d'avituellament que vam preparar, amb la dificultat afegida d'haver d'atendre dues curses totalment distintes i amb les exigències tècniques (i lògiques) del campionat del món TWC; la correcta atenció als més de 900 corredors i assistents que van passar pel control perquè no es faltara de res, el control d'accés de les persones acreditades i el posterior desmuntatge de tot el que havíem preparat

- La de l'Ajuntament d'Atzeneta, per haver posat a la nostra disposició aquestes instal·lacions municipals i tot el material addicional, així com els voluntaris de les brigades que van regular el pas de corredors a la carretera de Vistabella.

- A Carlos Tena, per habilitar una zona d'animació a la plaça de la Font que va permetre a la gent gaudir del pas dels participants i donar un ambient de festa i esportiu al poble.

- La dels xiquets i xiquetes del Cra. de Penyagolosa, que amb les seues banderes, pancartes i crits d'ànim van fer que els corredors "eixiren" del nostre poble sentint l'agraïment i l'admiració de tots els que estaven allí.

- La del C. Ciclista At-Zenet, que també va donar assistència i aigua als corredors de la MIM al Mas de Pau i Lloma Bernat en un dia de molta calor.

- I la de la gent d'Atzeneta, que va haver de suportar els inconvenients dels carrers tallats que la seguretat dels corredors exigeix.

Tots junts hem aconseguit que Atzeneta haja contribuït a l'èxit de l'esdeveniment esportiu més important que s'ha dut a terme a la província de Castelló en els últims anys.

També felicitar a tots els membres del Club CDM At-Zenet que han participat tant en la MiM com en la CSP i que han sigut "finisers", en un dia molt dur per la forta calor que van sofrir i que en la MIM i a partir de les Useres, va provocar que alguns d'ells decidiren aplicar el sentit comú i deixar la cursa. A tots, molts ànims i en no res a preparar-se de nou pel 2019.

Especial menció i reconeixement volem fer des d'ací al membre del nostre Club JORDI MONFERRER, que aquest cap de setmana s'ha proclamat CAMPIÓ D'ESPANYA SUB-20 també en la Penyagolosa Trails. Un autèntic campió del nostre poble, qui amb la seua joventut, ens ha de regalar encara moltes bones notícies com aquesta. La nostra admiració i enhorabona Jordi.

I per descomptat, agrair als culpables de tot açò, per la seua capacitat de treball al llarg de tot l'any i per la seua capacitat d'aconseguir que més de 700 voluntaris visquem aquest esdeveniment com a propi, amb il·lusió i ganes.

MOLTES GRÀCIES a Tico Cervera, Rubén Porcar, Eladi Roca, Mari Carmen i l'equip de Penyagolosa Trails.

Ens veiem en 2019.

Salut i muntanya!

Festes de la Joventut

Del 24 al 27 de maig es va celebrar una edició més de les ja consolidades en el panorama lúdic atzeneti, Festes de la Joventut.

Organitzades per la colla i alhora associació cultural El Garito de Tonet, el programa va comptar amb una varietat d'actes que se supera any rere any. D'aqueixa manera, actuacions d'artistes locals, espectacles taurins, rutes gastronòmiques, orquestra i discoteques mòbils, festes temàtiques, activitats per a xiquets van constituir un còctel de germanor que va propiciar que Atzeneta recuperara un paisatge urbà abarrotat per nadius i visitants que van contribuir a donar llustre i prestigi a les festes.

Significar la dedicació desinteressada del Garito de Tonet, que gràcies a la seua perseverança ha aconseguit, en les poques edicions que es porten celebrades, fer d'aquestes festes ja un clàssic en el calendari. Servisca el suport més que l'escrit per a ratificar l'èxit.

FESTES DE LA JOVENTUT
Atzeneta del Maestrat
24-27 Maig 2018

Dijous 24	Dissabte 26
19:30 Actuació de la Rondalla Soroll del Maestrat LOCAL ENTREPANS	16:00 Tot el dia Festa temàtica FLAMENCA
21:00 Sopar de pa i porta (Es vendran entrepans)	19:00 Inauguració del "Mason de la sidra i el vi"
22:30 Actuació d'artistes locals	12:00 Exhibició de viques de la ramaderia Hinos, Bellús
00:30 Discòmbol GDT amb el DJ Iban Agut	14:00 Concurs de Fideuà i Allau, organitzat per la colla K-Waldo
Divendres 25	16:00 Actuació del Grup Zarzuela
10:00 Muntatge de barres i cadafals	17:30 Exhibició de viques de la ramaderia Hinos, Bellús de la Torra
10:30 Jocs per als xiquets i xiquetes patrocinat pels kintos "Fideuà de la Torra"	19:30 Prosa del bou festes de la penya Botana Taurina
13:00 Enròlda de bou infant patrocinat per la Tassa la Botana	23:30 Embolada del bou privat per la vesprada
13:00 II Ruta de la Tapa	00:30 Actuació de l'orquestra Kintol Band • Discòmbol Bandstaj
18:00 Grand Prix patrocinat pels bars col·laboradors en la Ruta de la Tapa	Diumenge 27
20:00 II Ruta de la Tapa	12:00 Espectacle "Contes Màgics" a càrrec de la companyia Truque Màgic. Amb la col·laboració de la Biblioteca Municipal Plaça Major
23:30 Tu cara me suena	17:00 Exhibició de viques de la ramaderia de Hinos, Bellús
00:30 Discòmbol The End	18:00 Benestar popular per a tots els assistents
#DeLaUnioNaixLaFesta	20:30 Traça final de festes

**Actuació
d'artistes
locals**

ATZENETA
Local polivalent

**DIJOUS 24 DE
MAIG**

19:30 RONDALLA SOROLL
DEL MAESTRAT

21:00 SOPAR, PA I PORTA

22:30 ACTUACIÓ

ALEJANDRO
PASQUAL

ELI BELLÉS

TONI FERRA

PACO BARRERA

AMICS DE L'HABANERA

Atzeneta acull el III Raid Hípic

El passat 30 de juny va tenir lloc el tercer raid hípic d'Atzeneta del Maestrat. En aquesta ocasió van participar prop de 40 binomis inscrits, pernactant la majoria d'ells la nit anterior en les rodalies del nostre poble.

Cal tenir en compte que un binomi el componen persona i cavall, però és acompanyat per un parell de persones més.

Es disputaven 5 categories, de diferents distàncies i, per segona vegada, el nostre raid formava part del cicle de cavalls joves organitzat per A.E.C.C.A. (Associació de criadors de cavalls arabs) i patrocinat pel Ministeri d'Agricultura i Medi Ambient. El raid era també puntuable per a la lliga de la Federació Hípica de la Comunitat Valenciana, tant individual com per equips. Els diferents recorreguts transcorrien pels paratges del Bovalar, Els Plans, Mas d'en Jaume, Carrascalet, i arribaven fins al mas Blanc.

Els participants, que la majoria provenien de la província de València, però també hi havia d'Alacant, Múrcia, Catalunya, Aragó, i per supòsit de la província de Castelló.

En quan a resultats caldria destacar la primera posició de Mar Domínguez amb *Aquiles* en la categoria de 60 km, aconseguint també el "best condition" (cavall de millor condició), cavall de propietat de Pablo Hernandorena. Aquest binomi forma part de l'equip local Maestrat Endurance Team, que juntament amb José Querol montant *Abul*

Atacama i Alina Caballero a *Furia*, van completar amb èxit el recorregut de la mateixa prova.

En la categoria més alta (80Km. 1 de velocitat lliure) el guanyador va ser Carlos Borja amb *Tra-Oliver*, qui també va ser el guanyador de la copa al cavall jove de la Comunitat Valenciana.

ACAM, com a comitè organitzador del raid, vol agrair la col·laboració de Làcteos els Masets, la de la Federació Hípica de la Comunitat Valenciana i de manera especial a l'Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat, per creure en aquest projecte i pel seu suport.

Jornada d'Onomàstica

Amb una afluència nombrosa per l'atractiu que es presentava el programa, el dia 4 de maig li va correspondre el torn a Atzeneta com a seu de la Jornada "Onomàstica de les Terres del Penyagolosa". Les jornades, que es van celebrar també, els dies 5 i 6 de maig a Vistabella, van estar organitzades per la Societat d'Onomàstica. Cal assenyalar que l'onomàstica és la disciplina que estudia els noms propis. Les activitats es van dividir en dues parts, una primera matinal en la qual Jesús Bernat va impartir el seu magisteri toponímic des de la Roca del Sol i que va acabar primer en menjar i després en un passeig pels carrers d'Atzeneta de la mà de Santiago Agustina. Després, els assistents es van dirigir a la Casa de la Cultura per a iniciar el programa de ponències i comunicacions entre les quals mereix destacar-se, per la seua proximitat, la de Joan Ferreres, que sota el títol Onomàstica d'Atzeneta en el segle XVI es va passejar per la història dels nostres noms de cinc segles arrere. En finalitzar l'acte, els inscrits van posar camí cap a Vistabella, localitat on les jornades van tenir continuïtat en els dos dies successius.

II APLEC DE PENYAGOLOSA

Aplec de Vistabella del Maestrat

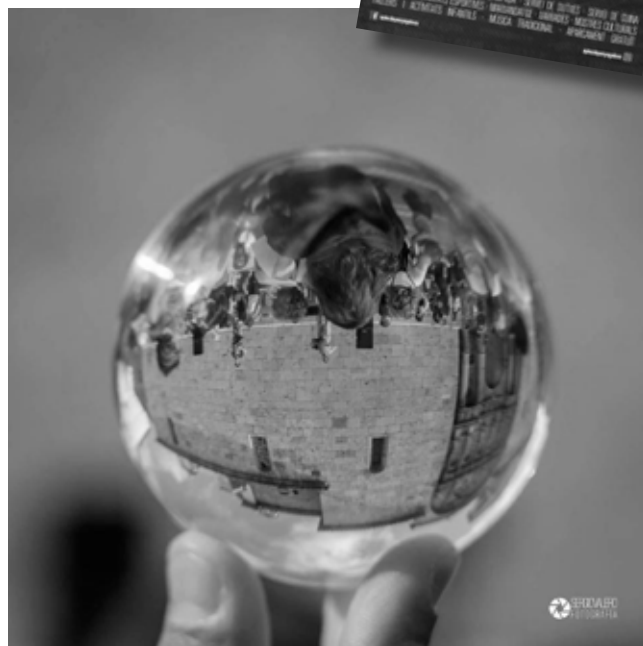
Lydia Pitarch

Va començar l'aplec i amb ell tres dies de joia per a veïns i forasters, que es van reunir en aquesta segona edició a Vistabella del Maestrat, i on es van contar uns tres mil assistents. Després d'una primera a Atzeneta del Maestrat, ens corresponia el torn. Tot el treball i la il·lusió que vam posar durant tot un any va esclatar per a donar pas a tres dies en els quals, d'una manera lúdica i festiva, -amb eixides, xarrades, tallers, activitats infantils, concerts, visites guiades, i molt més-,

es va dinamitzar l'oferta cultural, l'oci i també l'activitat econòmica del nostre municipi.

L'arrancada amb el mural dels xiquets al pati de l'escola ja va posar de manifest l'entusiasme que els més menuts portaven. I a la nit, amb els concerts de El Jabalí de Fausto, El Diluvi i Zulo 47, es va poder esbrinar que l'aplec d'aquest any també anava a resultar tot un èxit. I tot un no parar, perquè el DJ Manshtip ens va fer ballar fins a la matinada i a l'endemà ja teníem la vermutada i concert de la Rondalla del 1r de Maig. És

molt satisfactori veure el poble propi tan ple de gent i de vida i amb l'ambientàs que hi havia dissabte de vesprada a la plaça amb els concerts de Sarao, Saó i Espardenyes. Pot ser, mai havia vist la plaça de gom a gom com aquell dia. La majoria de gent del terreny, fent comarca, que falta fa. Però cal puntualitzar que tampoc era la mateixa gent

que et trobes a festes i que la franja d'edat era molt més ampla. I és que, les activitats que es van realitzar i animaven les jornades es posaven a l'abast de tothom.

Des d'un altre punt de vista, s'han aconseguit reforçar els llaços entre aquests pobles nostres -veïns- Atzeneta, Vistabella, Xodos i Benafigos) en activitats molt interessants, com ve a ser la taula redona que va tenir lloc dissabte de matí. Aquesta activitat, amb el títol "Present i futur als nostres pobles", va ajuntar alcaldes i particulars dels quatre pobles de la Mancomunitat de Penyagolosa,

sent una declaració d'intencions, una aposta per la millora dels aspectes socials, econòmics i educatius, i on també es va fer valdre el nostre territori. Amb la finalitat de donar a conèixer la nostra problemàtica i posar els nostres pobles al mapa, potenciant allò que els caracteritza -qüestions com la llengua, la cultura, les tradicions, la natura i el patrimoni-, reivindicant recursos per a una comarca que pareix oblidada per les institucions i seguint la lluita contra l'amenaçat despoblament, l'Aplec de Penyagolosa naix com a eix vertebrador d'aquests pobles nostres, en l'afany per la seua dignitat i el manteniment de les seues infraestructures i serveis.

L'aplec, a més, suposa una manera de consolidar les tradicions donant importància als jocs populars com són les partides de pilota mà, contribuint a donar a conèixer un vessant més natural, atés que aquests pobles conformen la porta d'entrada al parc natural, un racó privilegiat de Penyagolosa. Per

tant, amb les excursions i visites guiades que es van organitzar, es va intentar donar valor a tota aquesta fauna i flora de la qual gaudim en aquestes terres, apostant també per l'entorn, amb els tallers de reciclatge i l'ús de gots reutilitzables, transmetent així el respecte i l'estima cap al medi ambient.

Inclús, va haver-hi temps divendres de vesprada per potenciar i difondre la història en la xarrada "Cartografia històrica de Penyagolosa", perquè pensem que és imprescindible conèixer les nostres arrels.

I així, per donar cloenda a l'aplec, va tenir lloc la trobada de rondalles entre els pobles que formen la mancomunitat, per tal de defensar la cultura i les tradicions del legat dels nostres avantpassats. I, com en tots els actes, vam prioritzar l'ús del valencià com a llengua pròpia dels nostres pobles.

D'aquesta manera ens quedaran en el record les rialles dels xiquets que ballaven amb Dani Miquel, la força que portaven els grups del dissabte: Hereus, Pirat's Sound

Sistema, La Ranamanca i el concert de Chimo Bayo, que van fer que l'alba ens tornés a sorprendre. Aquests records seran el motor del pròxim aplec, quan es tornaran a desplegar les senyeres i a cridar ben fort que "ací em pariren i acíestic", per aconseguir que durant tres dies siguem el centre cultural del territori, perquè res tenim a envejar a les grans ciutats.

Així, sols queda agrair l'esforç i el compromís dels organitzadors que han treballat molt intensament de forma desinteressada per fer que tothom gaudira. Gràcies a ells i a tots els que han contribuït per fer-ho possible - particulars i entitats locals, associacions o comerços-. L'any passat a Atzeneta ja ens vam adonar que Penyagolosa només estava dormint i es va despertar, però enguany, el gegant s'ha omplert de vida per a reivindicar que volem un futur digne per als nostres pobles, on les persones que viuen tot l'any no troben entrebancs per fer-ho.

Gràcies també als i les assistents per la magnífica acollida que han tingut totes les activi-

tats. Vore el poble ple i amb tan bon ambient ha sigut increïble.

Naix i creix, a l'ombra de la muntanya més imponent del País Valencià, l'Aplec de Penyagolosa, i ho fa amb força i triomfant!!

TOTS SOM APLEC!

Gent d'ací

Vero y la libertad

Juanma Velasco

Ella, Vero, es rabiosamente de aquí, más propiamente de Meanes, ese orgullo geográfico menguante de censo y reivindicativo, que quienes viven allí elevan a la categoría de patria chica pese a los chascarrillos de rivalidades de medio pelo con los residentes del núcleo urbano de Atzeneta que no cobran corporeidad más allá de la chanza en algún Pregó.

Pero no solo es de aquí, sino que también es de allá, de la tierra y de la Tierra, de donde se halla, de donde la deposita ese viento al que se somete cuando quiere volar y no tiene pasaje.

Quizá la haya escogido para protagonizar esta

sección por usar un pelo azul, a medida de su espíritu libérrimo, de su alma tatuada de idolatrías espirituales; porque Vero Albado Colomer encarna esa sublimación de la libertad a la que todos aspiramos y muy pocos nos atrevemos a consumir y consumir.

Predomina junio, avanzado ya; la tarde se soporta con dignidad epidérmica al aire libre de la Tasca, no es el nuestro un pueblo de calores nocturnos, pero la cerveza ayuda a refrigerar. Yo hubiera querido conversar en su "mas", rodeado de su atmósfera, de sus proyecciones hechas cromatismo, de ese útero inmobiliario que la

acoge a diario y cuando regresa de una de esas peregrinaciones en la que se recarga de cosmopolitismo, pero sus circunstancias laborales han dificultado el escenario y hemos conversado en la intemperie benigna de un bar, con algún curioso aledaño incorporándose al diálogo, con interrupciones propias de ese saludar mutuo constante al que incitan los pueblos modestos de padrón.

Desde el primer párrafo el entrevistador ya intuye que no esconderá nada, que no rehuirá ningún aspecto de la charla porque Vero parece uno de esos especímenes destinados a no guardar las apariencias, a no especular con el doble lenguaje, a no hacer uso de la condición femenina especialista en disimular sentimientos y hacerlos pasar por los contrarios, a no someterse a las normas que nos han impuesto para coartarnos y para que quienes nos manejan tengan más fácil el movimiento de nuestros propios hilos.

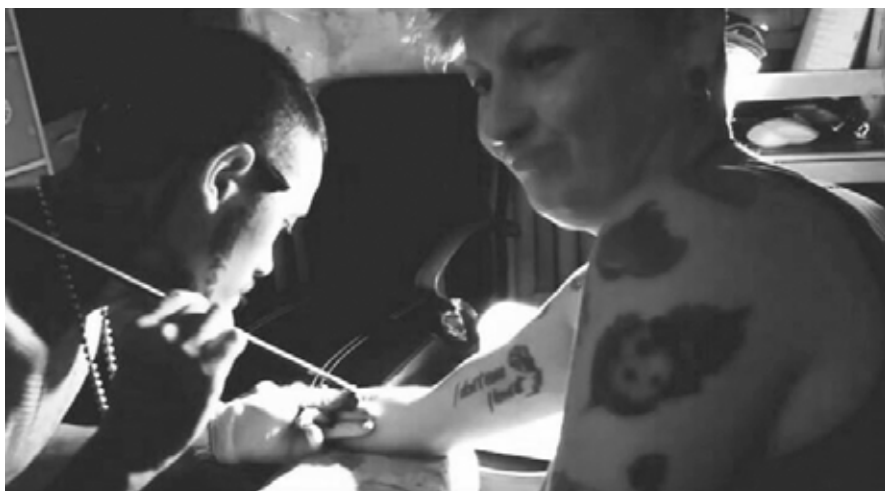
Sin embargo, más allá de los vecinos de mesa, no estamos solos. Vero ejerce labores de cuidadora de ancianos y la presencia de una, incapacitada temporalmente en una silla de ruedas y con la mente dispersada prematuramente por la enfermedad de los senectos, me hace percibir, sin necesidad de preguntárselo, que no solo los cuida, sino que los aprecia, los mimas, los estimula y les ofrece ese plus activo de vida extra que la biología les niega. Solo por ese detalle, por ese modo de producirse con los olvidados, ya merecería la protagonista esa admiración que recae sobre quienes son capaces de salirse del contexto encorsetado de las relaciones personales. Sus brazos hacen las veces de frigorífico porque en lugar de imanes, Vero regresa con un tatuaje de cada uno de sus viajes. Me narra el último con un entusiasmo al que presumo nostálgico porque echa de menos el volver a equiparse con una mochila y emigrar sola, sin remilgo alguno, a cualquier exotismo con hostales de dos euros

la noche, a sabiendas de que le tocará mancomunarse su intimidad con la de desconocidos para obtener el placer añadido de penetrar en los ecosistemas personales de los países que visita. Hace un año aproximado que se hizo a la mar de Tailandia, Malasia y Turquía, una quincena de días en cada país, pisando sus autobuses y sus trenes, oliendo a lugareña, comiendo en el restaurante de lujo de sus calles. Babea cuando rememora anécdotas de Bangkok, con las alcantarillas vomitando unas ratas que quizá sea de lo poco que teme Vero, cuando la lluvia se musculó y las calles se convirtieron en arroyos improvisados. Me dejó asombrar ante su capacidad para improvisar en sus viajes, sin rehuir la compañía de nadie, aunque se produzca, por igual, siniestra que magnética. Relata su facilidad para relacionarse, su sentido acentuado de la carnalidad, su resistencia a visitar los elefantes encadenados y drogados y su negativa a acercarse al reino donde las mujeres jirafa se dejan quebrar el cuello por una tradición primaria que ha devenido en mercadeo turístico de burgueses que se escandalizan con la práctica, pero la sostienen con sus dólares.

Afirma que para viajar solo hay que dejarse los escrúpulos en casa, nunca la moralidad, y optimizar el presupuesto que, bien estirado, da para mucho más de lo que imaginan quienes viajan de un modo convencional, con hoteles, restaurantes y entradas a las catedrales. Con las premuras, con las interrupciones, con la alteración del ecosistema previsto de su "mas", se me olvidó preguntarte dónde la llevarán sus sueños en la próxima acometida de libertad más allá de su Meanes, pero con seguridad a algún Manhattan sin exceso de estrellas en las guías turísticas.

Sin embargo, y pese a que su reputación de mujer sin tabúes puede confundir a quien no respira cerca de sus alveolos, le percibí cómoda aquí, en su Atzeneta natal, en su casa de colorines con

abuela a la que regresar para abrazarla intenso, a esa república solitaria donde la libertad la ejerce también de puertas para adentro. Intuyo que no aspira a que la comprendan, pero sí a que la quieran. La motiva ser la tía de todos los niños y niñas de las madres de su generación, la universal tía Vero no niega jamás una caricia, una zalema, un truco de magia surgido de su cabeza azul, o naranja, o afeitada, qué

más da si los niños solo juzgan a las personas por el color de su corazón. La extraterrestre, como la dan en llamar algunos de esos niños, tiene mucho más de terrestre de lo que imaginan los adultos rancios que únicamente reparan en su superficie. Y es que tras una gran libérrima siempre hay una gran tierna, porque aunque lo transgresor de su imagen disfrace ante los otros su intimidad de pensamiento, máxime en lo reducido del hábitat de Atzeneta, aunque ofrezca unas convicciones alejadas de normas y corsés sociales, debajo de los tatuajes que colorean sus brazos y otras zonas ocultas por la nubosidad de lo textil, la complejión de la ternura aflora al poco de iniciada la charla.

Y la quieren también y sobremanera, esos viejos a los que no cuida, pero a los que saluda, y "carantoña", y a los que destina sus "bon dia" más floreados porque los sabe frágiles, desprovistos de estímulos vitales.

Ahora anda enamoriscada de Roberto, una pareja recién descubierta que posee los dos hijos ajenos que soñaba desde pequeña como suyos, pero le falta ese tercero que ansía con esa fuerza biológica con la que la naturaleza dota a las madres para que la especie se perpetúe. Quiere parir, así, sin eufemismos en el verbo, parir, y aunque no lo hemos matizado, intuyo, gratuitamente, o no tanto, llevado por otros fragmentos de la conversación, que no descartará parir a la manera ancestral, sin rodearse de los millones de almohadones que han hecho del neonato y de su madre, criaturas desvalidas, alejadas de esa Naturaleza de la que provenimos, pero esto, Vero, insisto, solo es una especulación licenciosa

de entrevistador con urgencias.

Se describe conectada con las energías que provienen no sabe muy bien de donde, pero que le llegan, y la mantienen indomable a los convencionalismos. Se siente parte de la tierra hasta el punto de que cuando se percibe descargada se entierra de pies en alguno de sus suelos favoritos para comunicarse con las raíces, para sentirse raíz misma. Se abraza a los árboles y les habla, y los escucha; comprender el lenguaje mudo de los árboles la convierte en una autoridad en interpretación de su laringe sabia y secular y lo que muchos tomarían como locura no es sino complicidad con la naturaleza. Incluso cuando se siente orgásmica de vida, recicla su menstruación a lo pictórico en un homenaje a la pureza de su intimidad y al ensamblaje con los dioses que ella misma se ha ido fabricando y que no habitan en altar alguno.

Echa de menos las reuniones con mujeres de su misma especie que han ido abandonando la vida en comuna devoradas por la tiranía igualitaria de una evolución que nos pretende homogéneos, consumistas, rutinarios, y es por eso por lo que ha adoptado sus propios rituales para alcanzar a dios, al dios particular, exclusivo para ella, que la fortalece y le presta ese sentido diferencial de la existencia que querré ver no solo mantenida sino consolidada dentro de cincuenta años, sería una buena señal para ambos.

Ens contem des del Col·legi

Representació de l'història d'Atzeneta

Com sabran molts de vostès, en els últims temps unes noves metodologies d'aprenentatge venen sent aplicades en educació, i no podia quedar-se fora la nostra escola. Durant aquests últims anys, el tercer trimestre s'ha intentat treballar un projecte en cadascun dels nivells o cicles de l'escola. En aquesta ocasió el projecte escollit pel nivell de 6è va ser: "La Nostra Història". Els alumnes han buscat informació, creat murals, realitzat activitats de tot tipus... i amb l'ajuda de la tutora, Carmen Monfort, han après molt sobre el passat del nostre poble. Doncs bé, el passat 31 de maig els alumnes de 6è, amb l'ajuda d'altres companys de 5è, van dur a terme una representació teatral que va ser tot un èxit. Aquesta obra era un resum, o dit d'una altra manera, un producte final, sobre tot allò après i tot el treball que han vingut realitzant a l'escola durant el mes de maig. Gràcies a l'esforç dels alumnes, l'interès de la tutora i l'ajuda desinteressada de mestres com Alejandro (música) o Nati (anglès) i d'altres persones com Arcadio, Anaceli i tots els pares i mares dels alumnes, tot el poble hem pogut gaudir i aprendre sobre nosaltres, Atzeneta del Maestrat. Aquesta obra és i serà sempre un èxit perquè està basada en informació trobada en llibres i resumeix a la perfecció el nostre passat. Estic ben segura que es representarà més d'una vegada i ensenyarà a les futures generacions les nostres arrels com a poble

del Maestrat. Enhorabona als alumnes i a la tutora pel treball realitzat, i gràcies pel que ens heu ensenyat.

Medi ambient

Paco Esteller

Avión común

- **NOMBRE CASTELLANO:** Avión común.
- **NOMBRE CIENTÍFICO:** Delichon urbicum.
- **CLASIFICACIÓN:** Orden Paseriformes, familia Hirudínidos.
- **HÁBITAT:** Campos cultivados, en las proximidades de los edificios y ciudades.
- **ÁREA DE DISTRIBUCIÓN:** Europa, Asia y África.
- **CARACTERÍSTICAS:** Mide 12-13 cm de longitud y pesa entre 16-25 gramos. El plumaje de la cabeza, dorso, alas y cola es de color negro azulado. Las partes inferiores y las del obispillo son blancas. El color de la cola está bifurcada. Las patas cortas.
- **VIDA Y COSTUMBRES:** El nido lo construyen en pequeñas colonias situadas en los aleros de los edificios, o en las paredes rocosas. El nido consiste en una semiesfera de fango, revestido con plumas de aves.

Cada año realiza dos puestas, cada una de 4-5 huevos, que incuban ambos sexos, la incubación dura 14-19 días, los adultos cuidan y alimentan a los pollos con insectos que capturan al vuelo. Los pollos emprenden el vuelo a los 19-22 días.

Espliego

- **NOMBRE CIENTÍFICO:** Lavandula officinalis Chaix.
- **FAMILIA:** Labiadas.
- **SINONIMAS:** Lavanda, espígol, ispiliku, esprego.
- **DESCRIPCIÓN:** Planta aromática leñosa, tiene hojas de forma redondeada y de color verdigris. Tiene flores de forma redondeada y de color azul violeta. Corola mayor que el cáliz. Aquenio con una semilla negra lisa. Olor dulce, sabor cálido amargo.
- **PROPIEDADES:** Estimulante antiséptico, antiespasmódico, carminativo, insecticida, colágeno, oloroso, diurético, cicatrizante, sudorífico, anti-reumático, etc.
- **PARTES UTILIZADAS:** Sumidades floridas y flores.
- **COSECHAR EN:** Verano
- **COMO SE USA:**
  - **Para la salud:** Carminativo.

Infusión: poner en una taza de agua hirviendo una cucharada de flores, dejar reposar y edulcorar, tomar dos tazas al día.

Contra el dolor de garganta y las afecciones respiratorias.

Alivian mucho los gargarismos hechos con agua en la que se ha vertido unas gotas de esencia de espliego.

Para las migrañas: Basta con friccionar las sienes con un pedazo de algodón empapado en agua de espliego, o bien con unas gotas de un aceite preparado dejando macerar un puñado de flores en un litro de aceite.

- **Para la belleza.**

Baño-luciones y desinfectante.

Numerosas son las aplicaciones del espliego en la cosmética y perfumería. Famosa es la conocida agua de lavanda. El aceite de lavanda se emplea con éxito para fricciones.

El reciclatge, en xifres

Saps què passa després d'abocar la bossa de fem al contenidor? I els costos que això suposa? Anem a intentar explicar-ho.

Cada dia, l'empresa encarregada de la recollida de residus passa a arreplegar el fem del contenidor de residus generals (el contenidor on només hauríem d'abocar els residus per als quals no existeix un contenidor específic), i el porta a la planta de tractament de residus. En aquesta planta se separen els residus orgànics de la resta d'envasos (paper, plàstic, vidre i altres), que hagueren pogut ser separats en l'origen, per al seu posterior reciclatge.

Els costos d'aquest procediment es corresponen amb la recollida i amb el tractament dels residus, respectivament. Els costos de la recollida ascendeixen a uns 36.200,00 euros anuals, i els del tractament a quasi 47.000,00 euros, de manera que cada any la gestió dels residus al nostre poble ens suposa uns 83.200,00 euros, més de 65 euros per persona.

Com podríem reduir aquesta despesa? Els costos del tractament dels residus depenen de la quantitat que en generem, ja que paguem 0,08 € per cada quilogram de fem abocat al contenidor de residus generals. Així, si separem els residus en origen eliminem aquest cost, ja que aquests van directament a ser reciclats i no els cal passar pel procés de tractament.

Per tant, tenint en compte que cada any generem uns 463 quilograms de fem per persona, que ens suposa 37 euros de cost; si separem només la meitat dels nostres residus ens estalviariem més de 18 € per persona, la qual cosa ascendeix a un total de quasi 23.000 € a nivell del poble, una quantitat de diners que es podria invertir en béns i serveis que ben segur compensen el xicotet gest de reciclar.

Des de la UJI

L'ESTELA IBÈRICA D'ATZENETA

Miguel Ángel Moliner

L'any 2017 es va produir el descobriment arqueològic més important de la història d'Atzeneta. Almenys així ho crec jo. Es tracta d'una estela ibèrica del segle II-I a.C. Una estela és un monument monolític, amb inscripcions, en forma de làpida, que es planta al sòl i té una funció funerària, commemorativa, religiosa o geogràfica.

L'estela ibèrica d'Atzeneta va ser desenterrada pels germans Barberà ara fa 30 anys mentre llauraven amb el tractor. Aquella "pedra dels dibuixets" (és el nom amb què la van batejar) de la qual ningú del poble va endevinar la seua importància, va estar abandonada a un ribàs fins que Ramón la va mostrar a Toni i Jaume tot just fa un any. Toni em va enviar una foto de la pedra que vaig reenviar a Ferran Arasa, arqueòleg de la Universitat de València. Encara recorde la resposta de l'expert en veure-la perquè em va dir que s'havia quedat "esmaperdut". El primer cap de setmana d'agost de 2017, Arasa va vindre a Atzeneta i va certificar la importància de l'estela. Va fer els mesuraments i les fotos que van donar lloc a la publicació del descobriment al número de desembre de 2017 de la revista *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia de Castelló*, publicada pel Servei d'Investigacions Arqueològiques i Prehistòriques de la Diputació de Castelló. En aquest escrit faré un resum del més important d'aquest article.

Foto: Leonardo Gil

El monument és una estela de gres de color roig-granat de procedència local de 98 cm d'altura, 40 cm d'amplària i 18 cm de grossària màximes. Té la forma d'una llosa rectangular, amb els costats grol·lerament treballats, la cara anterior amb la superfície un poc allisada i la posterior més irregular.

El motiu principal és un disc pectoral que figura en la part central de la meitat superior, situat a 15 cm de la vora superior i a 6,5/7 cm dels costats. Està subjectat amb dues corretges de 6/7 cm d'amplària que arranquen dels angles superiors i es representen amb dues línies quasi paral·leles, de les quals l'esquerra es conserva més desgastada. El disc té 26 cm de diàmetre i al seu interior està decorat amb un segon cercle de 13 cm de diàmetre, separat de l'exterior 6,5 cm. Al centre hi ha un punt d'1,2/1,3 cm de diàmetre del qual arranquen tres radis que acaben en el cercle interior. L'espai comprès entre els dos cercles està decorat amb un motiu geomètric consistent en una sèrie discontinua de 9 triangles de traçat irregular. Les línies de les corretges, dels discos i els tres radis interiors tenen 1 cm d'amplària, i la resta de línies dels motius decoratius en tenen 0,5 cm. Per davall del disc, a 11 cm d'aquest i a 34,5 cm de l'extrem inferior de l'estela, hi ha una sanefa de 10 cm d'amplària inclinada cap a la dreta que també està decorada amb una sèrie de 4 triangles i un altre d'incomplet.

Estela ibèrica d'Atzeneta del Maestrat
Ferran Arasa (2017)

El motiu principal de l'estela ibèrica d'Atzeneta és el disc pectoral, disc-cuirassa o kardiophylax, que és un element propi de l'armament defensiu dels pobles mediterranis de la segona Edat del Ferro, on forma part dels aixovars aristocràtics i exerceix un important valor simbòlic com un element representatiu de l'estatus social. De procedència itàlica, on es data des del primer quart del segle VII, al sud de França es documenta a partir d'aquest segle/principis del VI. Des d'ací es pensa que passaria a Catalunya i s'estendria cap a la Comunitat Valenciana. Com ja hem comentat, Arasa data l'estela al segle II-I a.C.

Aquesta estela és molt important per diverses raons que l'autor enumera al seu article:

“és la primera estela decorada que es troba a les terres de Castelló; és la primera vegada que es documenta el disc-cuirassa en la decoració de les esteles ibèriques al País Valencià; permet ampliar l'àrea de distribució de les esteles ibèriques decorades des del Baix Aragó fins a les comarques septentrionals valencianes, en el territori dels llercavons; i reforça la hipòtesi sobre la continuïtat en l'ús del disc-cuirassa en la iconografia ibèrica fins al darrer període d'aquesta cultura.”

Es tracta d'una peça arqueològica única a la Comunitat Valenciana, la importància de la qual s'equipara al conjunt d'esteles decorades del Baix Aragó i a set esteles decorades amb llances de Catalunya. Aquesta singularitat i el seu estat de conservació fan que siga un monument que podria estar exposat en lloc preferent en qualsevol museu arqueològic de nivell nacional o internacional.

Què cal fer a partir d'ara? S'ha d'aplaudir l'acord de cessió a què han arribat el propietari del bancal i l'ajuntament per tal que el monument passe a ser custodiat i exposat a les dependències municipals. Caldria que els serveis de la Conselleria o de la Diputació netejaren els fongs que cobreixen la pedra i la restauraren per tal que lluiïra plenament. Des del punt de vista turístic, el disc-cuirassa de l'estela pot convertir-se en un símbol identificatiu d'Atzeneta, com l'arquer ho és de la Valltorta o els cavalls de la Cova dels Cavalls d'Ares. Convenientment promociionada, l'estela pot esdevenir un recurs turístic que atraga visitants al poble. El que ja s'ha aconseguit és que Atzeneta haja entrat per la porta gran al món de l'arqueologia provincial i nacional, amb una peça que és un referent científic i artístic.

Atzeneta antiga

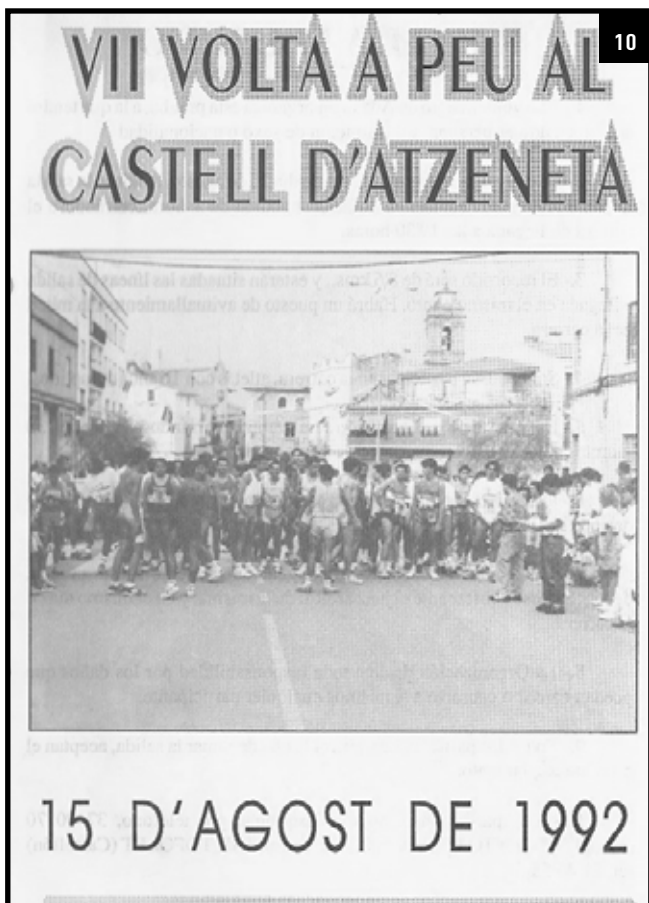
Esta vegada, l'antigor no és tan marcada com altres, pero recordar l'esport al nostre poble en èpoques no massa llunyanes, pot servir perquè el que són més joves recorden també a alguns dels protagonistes de les fotografies.

1. 11/06/2006, Campeones infantiles equipo Atzeneta jugando en Beniparrell.
2. 1982, Partida de aficionados en fiestas patronales.
3. Club de básquet Atzeneta 1988.
4. 2003, constitución de la escuela de pilota en Atzeneta.
5. Atlético Atzeneta temporada 78/79.

- 6. Equipo femenino de fútbol sala en 1993.
- 7. Il Pujada a la Nevera 2002.
- 8. Fútbol sala femenino Atzeneta 1993.
- 9. U.D. Atzeneta temporada 93/94.
- 10. Volta a peu 1992.

Les associacions parlen

Ames de casa d'Atzeneta

ACTIVITATS

-El dia 24 de març, vam realitzar un viatge a Alcalá de la Selva i a les pistes d'esquí de Valdelinares. Van anar 49 persones i ho vam passar molt bé.

-El dia 1 de maig vam fer la tradicional caminada. Aquest any eixírem des de la font i anàrem cap al cementeri, aplegàrem al segon assegador, creuàrem la carretera i tornàrem al poble pel Canà. En aplegar vam berenar i va tindre lloc una assemblea general, en la que es va presentar la nova junta, que està formada per:

Presidenta:	M ^a Teresa Vayá Martí
Vicepresidenta:	Consuelo Escrig Badenes
Secretària:	M ^a Carmen Ahicart Orega
Tesorera:	Agustina Safont Barreda
Vocales:	Teresa Safont Bellés
	Pilar Porcar Bellés
	Maria Monferrer Gual
	Rosa Ribes Silvestre
	Josefa Porcar Ibañez

-Des d'aquestes pàgines del BIM volem donar les gràcies a totes les dones que han format part de les juntes anteriors, i demanem a totes les sòcies que ens facen aplegar suggerències per a poder millorar la nostra tasca.

-El dia 3 de maig 5 persones de la junta vam anar al dia provincial d'ames de casa, que va tindre lloc a Almassora, en la concentració hi havia un total de 360 dones, ens van mostrar el poble i museus, vam assistir a una eucaristia i després a un dinar.

-Volem comunicar-los que hem creat un grup de whatsapp per a que la comunicació siga més fluïda, si alguna sòcia, que no estiga en el grup, vol pertànyer que ho comuniqui a algú de la junta.

Una salutació
LA JUNTA

Des del Porrejat

Directiva de la UD Atzeneta

AÇÒ NO ÉS EL FINAL

Tant de bo haguérem pogut titular aquesta entrada d'alguna altra manera, alguna més festiva, dient que el somni s'ha complert i que l'equip ha aconseguit l'ascens...malauradament no és així.

Com veníem contant en antigues entrades del BIM, s'estàvem apropant al final de temporada. Sobreposant-nos a les dificultats i través què ens anàvem encontrant, ens vam plantar en la recta final amb opcions de tot. Il·lusió intacta, i amb tots els disponibles remant en la mateixa direcció.

Estant segons en la classificació, a falta de poques jornades l'equip notava la pressió. Per l'afició que tan bé respon sempre, pel cos tècnic, per la di-

rectiva, per l'Ajuntament i totes les associacions patrocinadores i per tota la UD ATZENETA en general, tots volien pujar a Primera Regional.

Els resultats van anar eixint, s'encadenaven victòries i bons resultats amb molta solvència i quasi amb naturalitat. Cada volta estava tot més prop, però tots sabíem que ens quedava l'obstacle definitiu: el partit a Vinaròs. Tot ens enfocava cap

a un encontre decisiu en el qual, qui guanyara, jugaria la promoció.

El dia va arribar, i tots vam ficar tot el que teníem a l'abast: es va desplaçar molta afició, en autobusos

i en cotxes propis, es va preparar a consciència per al partit, i els 90 minuts es van convertir en una cosa més enllà: una comunió de tots els que formen part de l'equip, jugant, animant o entrenant. Tot i l'esforç de tots, les bones intencions i la preparació prèvia, no es va poder traure un resultat positiu front a un Vinaròs que es va reforçar amb noves incorporacions de cara a final de temporada.

Aquella vesprada, el Vinaròs ens va passar davant i no va perdre cap punt més, cosa que va fer que les victòries "rojilles" front a Vall d'Alba i Vilanova es quedara en uns "simples" punts més.

Tot i la normal decepció, en la posterior maduració de la situació, podem extraure coses positives. L'equip, que rebossa joventut, va agafant experiència, tant en la categoria, com en situacions de pressió afegida i tot açò, podria ser (qui ho sap?)

la base de una futura temporada d'ascens.

Estem convençuts que aquesta temporada no quedarà en una simple anècdota, i que, amb més treball, més esforç i amb la vostra ajuda aconseguirem el somni que aquest any hem vist de prop, ja que, com sabeu: JUNTS SOM MILLORS.

A més a més, volem estendre aquest escrit per agrair al cos tècnic d'aquesta temporada 2017/2018, format per Arturo Monfort com a entrenador de porters, Simeón Bastar com a segon entrenador, i Javi Cuevas com a entrenador, per la seva tasca al front de l'equip i pels bons resultats aconseguits. Gràcies pel vostre esforç, el vostre temps i tot el que ens heu donat a cadascú i al club en general!.

Col·laboracions

EL CANT DELS CIPRESOS

El cant no s'escolta, Però tot el món el sent.

El cant té l'espera, doncs sap que tot el món desfilarem per davant d'ells.

El cant no t'enganxa ni és melòdic però no pots passar d'ell.

El cant no pots fer-te sord doncs t'acompanyarà fins a la mort.

El cant no et deixarà ni dins la sepultura perquè perdura.

Açò és el cant dels cipresos, ningú volem sentir-lo, pero més prompte o més tard tots el sentirem.

Atzeneta 2/6/12

Paco Usó

PER FORA PER DINS

Per fora es veu a simple vista, per dins és el secret que mai es veu.

És fàcil veure el que està a la vista, és més complicat veure el que es duen dins.

És fàcil fer la "fatxa", però el que la manté són els fonaments.

L'ésser humà, és aixina, la "fatxa" és el que mostra.

Els fonaments és la que el sosté encara que no es vegem.

Quan siguen capaços de mostrar el que duen dins, i de veure el que altres amaguen, possiblement l'ésser humà i el món siguen millors.

Utopia d'un amic

Atzeneta 07/06/2013

Paco Usó

Cançons i versos populars de les terres d'Atzeneta

Jaume Gil Saura

- Una mosca tinc dins l'olla, un mosquit per a fregir, una formiga per a postre, qui vol vindre a sopar en mi?
- Estes xiques que hi ha ací, una o altra s'ha bufat, que al peraire cardan llana, mala gana li ha agarrat.
- Si vols sopar en mi no te'n vages, sardines fregides tinc, safanories en vinagre i albercocs del pinyol dins.
- Al tossal d'Espaneguera jo no tornaré mai més, tot són roques i Sabines, argilagues i romers.
- En un viudo mare mare, en un viudo mare no, en un viudo fa bon viure pero en un fadrí millor.
- Al mas de Marco han fet, un afegitó de mas, per algep terra d'argila i per aigua moc nas.
- La polla que pon un ou ja no es polla que és gallina, la xica que no festege, no és xica que és fadrina.
- Dos ovelles i un corder, són tot animals de llana, els abogats i notaris, són els més lladres d'Espanya.
- Agustín de Peñacalva, que rico te vas a "haser", tienes la burra preñada, la perrica y la mujer.
- La causa de ser morena yo te la diré si puedo, soy hija de labrador y voy al sol y me quemo.
- Tocate la tripa Juana, que venimos de Rodeche, nos ha criado la clueca y no lleva gotica leche.
- Las chicas de Atzaneta gastan mucha fantasía, zapatos de treinta duros y un chiquillo en la barriga
- Si me tengo que casar, Alcorina no la quiero, la quiero de Meanes e hija de un labrador bueno.
- Cuando paso por tu puerta llevo pan y voy comiendo, que tu padre no diga, que de verte me mantengo.

Cantars del Joglar sobre a Història D'atzeneta

Carmen Monfort

1r CANTAR

En mil dos-cents setanta tres
Guillem d'Anglesola
concedí la Carta Pobla al Castelar
i la rep Bernat Guimerà.

Els llindes del Castelar foren:
el Barranc del Gorc,
el Barranc del Juncà,
els Estremalets
i el terme d'Useres.

El Castelar fou comprat
per l'Orde del Temple,
després passà a Montesa
i per últim a Atzeneta.

2n CANTAR

L'onze d'octubre
de mil cinc-cents trenta-set
Carles I d'Espanya
una gràcia ens concedeix.

Una fira important
de huit dies de durada
a la fidel vila d'Atzeneta
en Sant Andreu començada.

Encara avui té vida
en festa de la Inmaculada
celebrant un sol dia
de la setmana firera otorgada.

La nostra història

Va ser a la tardor
de mil dos-cents trenta-un
que a Morella es plantà
en Blasc d'Aragó,
noble aragonés,
que ajudà el rei en Jaume I
a conquerir
totes les viles i importants castells
del nord del futur
nou regne cristià de la nostra corona,
fins aconseguir
la plaça de Culla guanyar als sarraïns.

Aquest castell el va heretar
sa filla Constança,
casada amb l'aragonés
Guillem d'Anglesola.
Fou en aquell moment
que Atzeneta obtingué carta pobla
i creixé el llogaret
de la tribu berber dels Zenets.
Culla, Peníscola, Ares i Xivert,
junt a Cervera i les Coves també,
acabaren en mans de les Ordes
dels templers i dels hospitalers.

Ja el segle XIV
és arribat
i el Papa Climent
un decret anuncià:
el Papa exigeix
la desaparició de l'Orde dels templers
i en Jaume II
a València s'empesca un de nou
amb les possessions
dels templers i dels hospitalers;
l'Orde de Montesa
veu la llum el 1317.

D'aquesta efemèride
fa 700 anys
i el poble d'Atzeneta
l'ha de recordar,
car som i serem
els garants de la nostra memòria.
Som del MAESTRAT!
Reivindiquem la nostra identitat!
Senyors i senyores,
de la història us hem fet el recompte;
si voleu seguir,
en els llibres està tot escrit.

*Lletra: Xavier Pallarés (Comissió Cultural)
Cançó: Al Tall "Romanç de Cec"*

Mes de mayo de 2018. Mes de las flores y de las rondas.

Jaume de Tono

Bonito es, terminado de acostar, que una rondalla a la puerta de casa te dedique unos minutos de música. La escuché como hice y la sientes como un sueño. Gracias.

Mi recuerdo de lo que yo tantas veces, en los años cincuenta, con mi grupo de rondalla dedicábamos a todas las chicas del pueblo, en cuanto fueran solteras. Ahora son otros músicos los que con sus buenos quehaceres emplean horas en ensayar y organizar para ofrecer ratos de alegría en rondas, y en particular para todos.

Podemos estar orgullosos de que en el pueblo hayamos tenido siempre miembros dispuestos a coger las riendas para que todo siga vivo, de manera que, en otros puntos, al comentar las diferentes actividades que tenemos, algunos dijeran: Atzeneta es un pozo de cultura.

Hace unos años, un maestro, Alejandro Pascual, con su saber y entender de la música, reunió un grupo que formó y dirige, una rondalla. Entre los miembros decidieron ponerse el nombre; se la conoce como Soroll del Maestrat. Está muy activa: nos ofrece serenatas, ameniza y da conciertos en las fiestas patronales y durante todo el año actúa en todos los actos donde se le requiere. En la actual ronda de serenatas, en los puntos donde han actuado, han dejado, en forma de certificado a la casa, un ramo de romero o diferentes plantas.

En los años cincuenta éramos un grupo que, con una rondalla, todos los sábados de mayo salíamos de ronda. Nos acompañábamos con un saco y llevábamos en éste hojas de hiedra y de rosas que, con una jota cantada y dedicada con el nombre de la persona agraciada, dejábamos en la puerta en señal de ofrecimiento.

Por el motivo de acompañarnos con un saco con la materia citada, decidimos llamarnos Rondalla La Sac de Atzeneta.

En la calle hoy llamada San Roque vivía Vicente Comes, El Ceguet, maestro de maestros; enseñó música dando lecciones de solfeo desinteresadamente a todos los que querían aprender. Formó y dirigió la rondalla que todos los sábados del mes de mayo salía de ronda, dedicando canciones a todas las chicas jóvenes y mayores.

Ahora, a mis noventa y un años, pienso y recuerdo a los componentes que éramos y creo que me han dejado solo: un recuerdo para todos. No queda más que agradecer tanto vivido en aquellos años con la música.

¿Por qué no recordar a la Banda de Música? Allí estábamos, entre ellos yo, aguantando el granito de simiente con diferentes directores. Hoy tenemos una envidiada Banda dirigida por el maestro Isidro Renau. Allí donde actúa deja el prestigio alto por la perfección con la que interpreta sus obras.

Todos los años, con el concierto de verano, se comprueba y certifica con el interés de los oyentes, que los elogios que se le dirigen son altamente merecidos.

Mención también a los grupos de teatro. Recuerdo que en todos los tiempos los hemos tenido. Puedo citar alguno: grupo La Bambolina se hacen llamar los actuales miembros; de tanto en tanto nos alegran con sus funciones que interpretan magistralmente.

Por todo, si bien puede ser dirigido como un piropo, más que bien está dedicado aquello de que Atzeneta es la cuna de la cultura.

El temps i la meteo a Atzeneta

Melchor Rovira Monfort

La primavera ha estat normal, qualificatiu estrany en la meteo moderna.

Amb una mica de retard respecte als darrers anys, però ja ha arribat l'estiu; i amb ell, el bon temps per a alguns i el patiment per a alguns altres, grup al qual pertany un servidor i que pot confessar que el calvari que ens queda per arribar fins meitat octubre serà més suportable gràcies a les pluges de finals de primavera.

I parlant de primavera, els tres mesos que formen aquesta estació (març, abril i maig) han estat en conjunt bastant normals. Si filem prim, podem puntualitzar que ha estat una estació lleugerament càlida, amb una temperatura mitjana quatre dècimes superior a l'habitual, i una mica seca, perquè han caigut 147 litres, un 88 % del que s'hauria d'esperar.

Si analitzem per mesos, març va ser sec perquè va dominar la circulació de vent de ponent que va deixar poca pluja repartida en molts dies (un total de 20 litres de pluja, quan l'habitual hagueren estat 48). I termomètricament va ser càlid; sis dècimes per damunt la temperatura promig del mes com a resultat del ponent constant que també va fer que no hi haguera cap gelada, fet a destacar al fons del clot d'Atzeneta per a un mes de març.

La bassa del Coll la Bassa mostrava aquest aspecte saharià a inicis de maig. A dia d'avui, no ha millorat massa.

A l'abril vam tenir registres normals de temperatura (0'4°C per sobre de la mitjana) i va ploure un poc més de l'habitual; 61'5 litres, quasi tots concentrats durant els dies 7 i 10. Maig va continuar sent normal pel que fa a temperatura (0'3°C per damunt del que tocaria) i, encara que va començar molt sec, a partir del dia 27 vam tenir moltes tronades que en total van acumular 65'5 litres, xifra que es correspon amb un maig normal. D'aquest mes de maig m'agradaria ressaltar quatre fets: el primer que la temperatura mínima del 2 de maig va ser d'1°C, la segona més baixa d'aquest mes de tot el registre històric i tan sols superada pels 0°C del 2 de maig de 1960; el segon, la tronada que va afectar la zona nord tocant al poble el matí del 28 de maig de les 7 a les 8h, ja que durant aquest període al poble no va ploure, a la zona del cementeri (1km al nord del poble) es van recollir 24 litres i al mas de Don Jaume (2km al nord del poble) 48 litres, registres que mostren l'extrema irregularitat de les tronades; el tercer, la tronada a migdia del dia 30 de maig, la qual va acumular 30 litres al poble, 45 al Bovabar i més de 70 litres a la zona entre la Barona i Benlloch, fet que provocà la inundació de zones com la Pelejana o que feu baixar de valent la rambla del Pou de Beca; i el quart, les successives tronades que han afectat la part oest del terme (serra de la Nevera) i que han acumulat a eixa zona, igual com al veí Benafigos, entre 150 i 200 litres, qüestió que els fa esdevindre un dels darrers mesos de maig més plujosos en aquesta contrada.

Tronada molt intensa que va afectar la zona nord a tocar del nucli urbà el matí del dia 28 de maig. A la foto, feta des de la Casella, s'aprecia que al poble no plouia i, en canvi, els xiprers del cementeri, situats a menys d'1km, resten desapareguts darrere la intensa cortina de pluja.

Aquestes pluges de finals de maig han tingut continuïtat a inici de juny amb uns 25 litres recollits la primera setmana, que inviten a donar la benvinguda a l'estiu amb un cert optimisme vers la sequera que portem arrossegant des del darrer temporal de llevant que vam tenir al gener del 2017 (la nevada), fa ja any i mig! Aquest dèficit de pluja s'aprecia en el següent gràfic de pluja acumulada durant els darrers 12 mesos.

Registres extrems de temperatura

En la següent taula es mostren els valors extrems de temperatura (tant els de temperatura màxima com els de temperatura mínima) de tota la sèrie climàtica de l'observatori d'Aemet situat al Porrejat des de 1944 fins al 2018.

	Tª màxima absoluta	Tª mínima absoluta
Gener	27 (7-1-1983)	-10 (18-1-1946)
Febrer	28 (4-2-1980) i ...	-9 (14-2-1983) i ...
Març	31 (11-3-1981) i ...	-6'5 (3-3-2004)
Abril	33 (22-4-1945)	-4 (6-4-1963)
Maig	40'5 (14-5-2015)	0 (2-5-1960) i ...
Juny	39 (13-6-1981) i ...	5 (13-6-1966) i ...
Juliol	43 (7-7-1982)	7 (12-7-1980)
Agost	42 (27-8-2010)	8 (19-8-1945)
Setembre	41'5 (5-9-2016)	2 (30-9-1974)
Octubre	35 (1-10-1980) i ...	-1 (26-10-1983)
Novembre	31'5 (6-11-2013)	-9 (17-11-2007)
Desembre	26 (13-12-1961)	-8 (25-12-1970) i ...

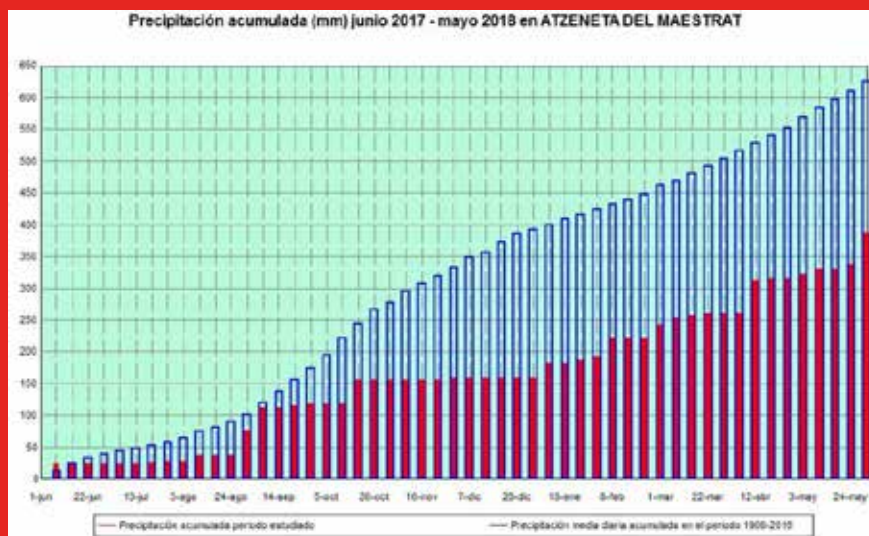
Si fem una ràpida ullada, observem que els rècords absoluts ja tenen certa antiguitat: el de fred és del gener del 1946 i el de calor, de juliol del 1982. Les dues efemèrides no es corresponen en les onades de fred o de calor més riguroses que ha sofert la península Ibèrica els darrers 70 anys, a causa de les peculiaritats del clima d'Atzeneta a conseqüència de la seva situació geogràfica i l'orografia del voltant. A nivell general, les onades de fred o de calor es cataloguen i donen els seus pics de registres màxims i mínims en funció de com és la massa d'aire que ens afecta a uns 1500 m d'alçada, ja que es considera que a aquesta alçada la temperatura d'aquest aire no es veu afectada per la naturalesa de la superfície que hi té baix, i permet fer una anàlisi a nivell global més adequada. Doncs bé, l'onada de fred més forta que hem patit (si ens atenem a aquest criteri de la temperatura a 1500 m) va ser la de febrer del 1956, que va produir molts rècords de temperatura a molts punts de l'Estat, però no a Atzeneta, que ni tant sols va registrar rècord de febrer. L'explicació està en el fet que les temperatures mínimes al poble es registren les nits amb inversió tèrmica, quan l'aire fred s'acumula

al fons de la vall, i per a això es necessita que el vent s'encalma i que no hi haja núvols, requisits que no es van donar el 1956. Tots els valors extrems de temperatura mínima que apareixen al requadre s'han donat durant nits amb inversió tèrmica i, pertant, quan feia més fred al poble que a les muntanyes dels voltants.

Si ara analitzem les onades de calor atenint-nos als valors de temperatura en alçada, veiem que les onades de calor més fortes a l'estat espanyol van ser la de l'estiu de 2003, la de finals de juliol de 2015 o la del juliol de l'any passat, durant les quals s'han enregistrat la majoria dels rècords de temperatura màxima dels observatoris de tot l'Estat. Ara bé, a Atzeneta, com a la resta de la vesant mediterrània, en aquests períodes no observem cap registre extrem. L'explicació a aquesta aparent contradicció es deu al fet que les temperatures més elevades en alçada es donen amb invasions d'aire d'origen africà, però a la nostra zona, si a partir del migdia entra la brisa del mar, atenua l'ascens de la temperatura i aquesta es queda frenada sense assolir valors extrems, encara que centenars de metres més amunt s'estiguen enregistrant valors rècord. En canvi, quan bufa ponent, encara que no siga una situació d'onada de calor de llibre, no pot entrar la brisa i, a més, l'aire calent procedent del centre de la península es recalfa al baixar al litoral mediterrani, situació que produeix tots els rècords de calor a la nostra zona. De fet, tots els valors extrems de temperatura màxima que apareixen al requadre anterior s'han donat en dies de ponent.

Per acabar l'anàlisi dels valors extrems, vull indicar l'evolució temporal lògica dels rècords de temperatura d'acord amb l'escalfament global: cada vegada tenim més valors extrems de calor (en els darrers set anys ha passat a maig, agost, setembre i novembre, i podríem ressaltar maig i setembre amb valors per damunt dels 40°C, quan fins fa poc aquest privilegi sols el tenien juliol i agost) i, per altra banda, els rècords de fred van envellint, amb l'excepció dels sorprenents -9°C del novembre de 2007.

Tronada que la vesprada del 21 de maig va donar la volta al nucli urbà d'Atzeneta sense afectar-lo; i en canvi, va deixar més de 30 litres a la zona oest (Cap del terme), nord (Meanes) i est (terme d'Useres).

RACÓ FOTOGRÀFIC

